Milli xatirənin kitab abidəsi

Müsahibimiz Respublika "Xatirə Kitabı" Redaksiyasının baş redaktoru Nəzakət Məmmədovadır.

– Nəzakət xanım, düz 79 ildir ki, Azərbaycan xalqı II Dünya müharibəsinin ağrı-acılarını xatirələrində yaşadır. Xalqın haqqa dərin inamı mayın 9-da Qələbə müjdəsi ilə cilalansa da, ölən, itən, taleyi naməlum qalan igidlərimiz də olub. Sizin rəhbərliyinizlə buraxılan xatirə kitabları onların adlarını nə dərəcədə əbədiləşdirə bilir?

– Müharibə olum-ölüm məsələsidir, itkisiz başa gəlmir. XX əsrin ortalarında Azərbaycanın igid oğulları da Hitler faşizminə qarşı öz canları, qanları ilə mübarizə aparıblar və faşizm Qafqazdan Reyxstaqa qədər geri oturdulub. II Dünya savaşında respublikamızdan cəbhəyə yollananların yarıdan çoxu döyüş meydanlarında həlak olub, aralarında itkin düşənlər də çox olub. Bu mənada, Böyük Vətən müharibəsində xalqımızın verdiyi itkiləri bəlli etmək, bunu tarixləşdirmək, müharibənin vurduğu yaraları fakt kimi əbədiyyətə ünvanlamaq, bir xatirə olaraq yaddaşlara hopdurmaq, silinməz tarixə çevirmək üçün, şübhəsiz, vacib addımlar atılmalı idi və ölkəmizdə bu proses 1 may 1997-ci ildən Ümummilli lider Heydər Əliyevin göstərişi ilə birbaşa Respublika "Xatirə Kitabı" Redaksiyasına tapşırıldı.

Düzdür, keçmiş İttifaq dövründə II Dünya müharibəsində həlak olan, itkin düşən döyüşçülər haqqında ensiklopediya çapa hazırlanırdı. Nəşrin respublikamız üçün nəzərdə tutulmuş 20 cildindən cəmi 3 cildi çap olunub. Biz işə başlayanda fəaliyyətimizi yalnız bunlarla məhdudlaşdırmadıq. Gərgin iş prosesi və araşdırmalar nəticəsində aşkar etdik ki, xalqımızın qəhrəman oğul və qızlarının adları təkcə SSRİ-nin şəhər və rayonlarının tarixində öz əksini tapmır, uzaq diyarlar – Polşa, Macarıstan, Fransa, İtaliya və Yuqoslaviyada da onların qəhrəmanlıqları salnamə kimi səciyyələnir. Bu ölkələrin Qardaşlıq qəbiristanlıqlarında faşizmlə mübarizədə həlak olmuş minlərlə Azərbaycan övladı uyuyur. Qərara gəldik ki, siyahıya onlar da, həmçinin müharibədən sonrakı hərbi qarşıdurmalarda, Əfqanıstanda və Çernobıl faciəsində, 20 Yanvar və Xocalı hadisələrində həlak olanlar da daxil edilsin. Növbəti cildlərdə isə Qarabağda şəhidlik zirvəsinə ucalmış, itkin düşmüş vətəndaşlarımızdan bəhs etdik. Kitabın, ümumilikdə, 20-yə yaxın cildi çap olunub. Beləcə, yaddaş kitablarımız daha da dolğunlaşıb.

Bu gün də redaksiyamızın əsas amalı həmvətənlərimizin döyüş yollarını, qəhrəmanlıqlarını, həlak olduqları, itkin düşdükləri yeri və s. araşdırmaq, doğru-dürüst məlumat əldə etmək və onların xatirələrinə vəfa borcumuzu yerinə yetirməkdir. Düşünürəm ki, üzərimizə düşən missiyanı layiqincə yerinə yetirməklə dövlətçilik işinə təkan verir, böyük bir tarixi epoxanın olaylarını açıq-aydın gələcək nəsillərə göstəririk.

– Əslində, "Xatirə Kitabı" müharibə ağrılarını özündə geniş əks etdirən ensiklopedik tarixi salnamədir. Bu nəşrlərdə insan talelərinin qaranlıq məqamlarına işıq salınır...

– Hər bir ölkənin "Xatirə kitabı"nda bizim Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının İşçi Qrupu ilə birgə araşdırmalar əsasında hazırladığımız "Xatirə Kitabı" da nəşr olunduğu gündən minlərlə soydaşımız barədə ictimaiyyətə bəlli olmayan həqiqətləri üzə çıxarıb, öz milli vətənpərvərlik iradəsini nümayiş etdirib. Bu nəşr dövlət büdcəsindən maliyyələşdiyi üçün satılmır, kitabda adı olan şəhid ailələrinə pulsuz paylanır.

"Xatirə Kitabı: 44 gün – tarixi Zəfər" kitabının 3 cildinə ərazi bütövlüyümüz uğrunda canından keçmiş şəhidimiz haqqında məlumatlar daxil edilib. Eyni zamanda, Respublika "Xatirə Kitabı" redaksiyası "Bakı-Xəbər" qəzeti ilə birgə layihə əsasında "Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz!" seriyasından bir neçə kitab çap edib və bu kimi kitabların yenə də hazırlanması istiqamətində ardıcıl işlər görülür.

– Bildiyimizə görə, redaksiyanızın sifarişi ilə sənədli qəhrəmanlıq filmləri də çəkilir...

– Elədir. Bir neçə ay əvvəl Nizami Kino Mərkəzində redaksiyamızın "Vətən daşı... və ya 44 günün dastanı" layihəsi əsasında çəkilmiş növbəti 4 film nümayiş olunub. Bu filmlər Vətən müharibəsində şəhid olmuş Murad Əsədov, Dəyanət Əliyev, Toğrul Abbasov və Mətləb Quliyevin şərəfli həyat və döyüş yolunu özündə əks etdirir. Ümumilikdə, bu layihə çərçivəsində 8 film çəkilib.

Bir daha vurğulayım ki, 9 May Qələbə Günü xalqımız üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır və bu möhtəşəm günün tarixə qızıl hərflərlə yazılması ölkəmiz üçün olduqca zəruridir. Xatirə kitablarının nəşri həm də ona dəlalət edir ki, heç kim unudulmur, heç nə yaddan çıxmır! 9 May, eyni zamanda İkinci Dünya müharibəsində nasist Almaniyası ilə əməkdaşlıq etmiş njdeləri yetirən və onlara heykəllər qoyan xain ermənilərlə bizi fərqləndirən cəhətlər qabardılır. Qəhrəmanlıq hekayələri həm də gənc nəsil üçün əsl vətənpərvərlik nümunəsidir.

Əlbəttə, müharibə heç zaman heç bir xalqa fayda verməyib. Bu gün də bir sıra ölkələrdə müharibə dalğaları geniş yayılmaqdadır. Lakin dünya, eləcə də Azərbaycan öz humanist idealları ilə müharibəyə qarşıdır və hər zaman bu kontekstdən çıxış edəcək.

Ə.DOSTƏLİ
XQ

Xalq qəzeti .- 2024.- 10 may, № 96.- S.14.